

Fekete Zoltán
1911—1988

Súlyos és pótolhatatlan veszteség érte nemcsak a magyar talajtani tudományt, hanem hazai közéletünket is FEKETE ZOLTÁN nyugalmazott egyetemi tanár 1988. október 14-én bekövetkezett váratlan halálával. Személyében olyan ember távozott körünkől, aki több évtizeden át ismert és megbecsült alakja volt mezőgazdasági tudományunkon túlmenően szinte az egész magyar társadalomnak.

FEKETE ZOLTÁN 1911. március 31-én született Zsarnócán. Nagypapa és édesapja a hazai talajtani és erdészeti tudomány tekintélyes, ma már klasszikusnak nevezhető művelői közé tartoztak, mind a kutatás, mind a felsőoktatás területén.

FEKETE ZOLTÁN 1935-ben szerezte tanári diplomáját, ezt követően 1937-ig Orosházán volt gimnáziumi tanár. Már ebben az időben bekapcsolódott a tudományos munkába, és, például mint a British Múzeum természetrajzi gyűjtője is tevékenykedett. 1937-ben az Eurogasco olajgeológusa lett, majd 1939-ben az Erdészeti Főiskola /Sopron/ keretében tevékenykedett. Még ezt megelőzően 1937-ben nyert tanársegédi kinevezést az akkori Pázmány Péter Tudományegyetem Ásvány- és Kőzettani Tanszékére, ahol 1941-ig dolgozott. 1949-ig a Keszthelyi Gazdasági Akadémián volt intézeti tanár. Ezt követően került az Agráregyetem Kertészeti Karára, ahol egyetemi tanárrá nevezték ki. 1949-1950-ig a Kar dékáni tisztét is betöltötte. 1976-ig - nyugalomba vonulásáig - a Kertészeti, majd a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára volt, és a tanszéken tevékeny maradt egészen haláláig.

Már pályája kezdetén széles körű érdeklődést mutatott a természettudományok számos ágazata iránt. Egyaránt foglalkozott természetrajzzal, kémiaiával

/mely tárgyából tanári oklevelét szerezte/, majd geológiával /melyből egyetemi doktorátust szerzett/. 1946-ban egyetemi magántanári címet kapott, 1952-ben lett a mezőgazdasági tudományok kandidátusa. Érdeklődését és következetességét jellemzi, hogy fentiek mellé kertészeti doktorátust is szerzett.

Egyetemi tanári éveit oktatómunkája mellett széles körű tudományos tevékenységet fejtett ki a talajtan, agrokémia, agrogeológia és meteorológia területén. Nehéz lenne felsorolni mindazokat a tisztségeket, melyeket évtizedeken át a különböző tudományos szervezetekben betöltött. Csak, mint legfontosabbak említendőek, hogy 1950-1951-ben a Meteorológiai Társaság elnöke, majd választmányi tagja; 1957-1967-ig a Magyar Agrártudományi Egyesület alelnöke, a MTE SZ Elnökségének tagja, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat vezetőségi tagja; 1955-től a Nemzetközi Talajtani Társaság tagja, és végül, de nem utolsósorban a Talajtani Társaság alelnöke, majd tiszteletbeli elnöke volt. Emellett számos más hazai és külföldi tudományos társaságnak volt tagja.

Az Agrokémia és Talajtanak megalapításától volt szerkesztőbizottsági tagja. Emellett több más tudományos folyóirat, például a Tudomány és Mezőgazdaság szerkesztésében is részt vett. Az MTA-MFM Talajtani Bizottságában és sok más testületben tagként és tisztségviselőként működött.

Munkássága azonban nemcsak a tudományos közéleti tevékenységre terjedt ki. Ma már kevesen tudják, hogy igazgatója volt éveken át a Szántó Kovács János Népi Kollégiumnak. Annál többen ismerik viszont azt a tényt, hogy 1973-tól az Evangélikus Egyház országos felügyelőjeként tevékenykedett, és e minőségében sokszor korát is megelőzve fényes példáját mutatta bölcs toleranciája, kultúráltsága és széles látóköre birtokában annak, hogy milyennek kell lenni az állam és egyház közötti együttműködésnek.

Sokoldalú nyelvtudással és nemzetközi tapasztalattal sok esetben vett részt nemzetközi kongresszusokon és más rendezvényeken. A Szovjetunióban, Indiában, Egyiptomban, az Egyesült Államokban, és sok más országban tett rövidebb-hosszabb tanulmányutakat, mindenütt öregbítve a magyar tudomány hírnevét, megbecsülést és elismerést szerezve.

Ugyancsak több nyelven jelent meg több száz tudományos közleménye is. Ezek közül ki kell emelni, hogy még keszthelyi éveit alatt írt tankönyvet, majd a Kertészeti Egyetem professzoraként szerzője volt annak az egyetemi talajtani tankönyvnek, ami a maga idejében úttörő volt, és azóta is több kiadásban /részben társszerzőkkel/ megjelent. Említést érdemel irodalmi tevékenysége népszerűsítő közleményekben és a napi sajtóban, ami ugyancsak bizonyítja, hogy mindig szoros kapcsolatban állt a gyakorlat kérdéseivel. Már kora ifjúságában, a II. Világháborút megelőzően részt vett a Földtani Intézet térképezési munkálataiban.

FEKETE ZOLTÁN tevékenységét több mint húsz különböző kitüntetéssel ismerték el. Ezek közül kiemelhetők a Munka érdemrend arany fokozata, amelyet 1976-ban, a Szocialista Munkáért Érdemérem, melyet 1954-ben, a Tessedik Emlékérem, melyet 1960-ban, a Magyar-Szovjet Baráti Társaság aranykoszorús jelvénye, melyet 1952-ben, a Steiner Lajos Emlékérem, melyet 1977-ben, a Treitz Péter Emlékérem, melyet 1979-ben, és az Entz Ferenc Emlékérem, melyet 1984-ben nyert el.

FEKETE ZOLTÁN-nak a professzornak és tudósnek az egyéniségéhez hozzátartozik FEKETE ZOLTÁN-nak, az embernek az arculata. Higgadtsága, széles áttekintőképessége, megfontoltsága, jóindulata, segítőkészsége mind hazánkban, mind külföldön számos tisztelőt és barátot szerzett számára tanítványai, munkatársai és ismerősei között. Évtizedeken át élveztük önzetlen segítségét, fáradhatatlan munkáját és támogatását, melyre bármikor számíthattunk. Fájdalmas távozása olyan űrt hagyott maga után, amelyet lehetetlen betölteni. Barátainak és tisztelőinek mindig hiányozni fog.

SZABOLCS ISTVÁN